

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

9 oktober 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA

INHOUD

Interpellatie van de heer Erik Arckens tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over het manifest van meer dan zestig acteurs met de vraag om meer publiektheater en een meer vast inkomen voor Vlaamse acteurs

1

Met redenen omklede motie

8

Interpellatie van de heer Erik Arckens tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de aankoop van het schilderij 'Oude man in een kroeg' van Adriaen Brouwer door de Vlaamse Gemeenschap en de prijs die ervoor werd betaald

8

Met redenen omklede motie

13

Vraag om uitleg van de heer Jan Peumans tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over het Beeldenproject van de provincie Limburg

13

Waarnemend voorzitter: de heer Paul Delva

Interpellatie van de heer Erik Arckens tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over het manifest van meer dan zestig acteurs met de vraag om meer publiektheater en een meer vast inkomen voor Vlaamse acteurs

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, waarde collega, ook tijdens de komkommertijd gebeuren er soms interessante ontwikkelingen in de culturele wereld. Deze zomer waren er minstens al twee. Voor zover ik in het land ben, volg ik die zaken op. Als ik weg ben, volg ik ze niet op. Mijnheer de minister, via mijn twee interpellaties van vandaag kan een bijzonder boeiende thematiek geëxploreerd worden, die uiteraard haar verdere uitwerking vindt in de culturele politiek.

Mijnheer de minister, op 6 augustus lazen we in De Standaard een manifest van zes bekende Vlaamse acteurs, van wie de meest bekende Carry Goossens is. Deze acteurs zijn beroemd omwille van hun optredens in Vlaamse populaire tv-reeksen. Het manifest wordt ondersteund door nog talrijke andere acteurs. We kunnen het niet anders opvatten dan als een noodkreet.

Waar komt het op neer? De betrokkenen constateren dat er nog nooit zoveel geld is gevloeid naar het Vlaams theater. Volgens hen komt dat de acteurs helemaal niet ten goede. De subsidietechniek van vroeger, waarbij acteursensembles werden betoelaagd, is, zo stellen zij, op dit ogenblik niet meer van toepassing. Ik denk dat dat klopt. We hebben het daarover al verschillende keren gehad, ook tijdens begrotingsbesprekingen. Door de afbouw van de grote gezelschappen wordt de drager van het theater overgeleverd aan de markt. De hoofdactrice van de razend populaire telenovelle Sara stond aan de dop op het moment dat ik mijn interpellatieverzoek indiende. Ik denk dat dit nu niet meer het geval is.

De ondertekenaars van het manifest constateren eveneens dat “een ruim, enthousiast, heterogeen publiek door een jarenlange versmalling van het aanbod in de kou is komen te staan.” Hierdoor dreigt een rijke Vlaamse theatertraditie, die vanaf het einde van de negentiende eeuw is ontstaan, verloren te gaan.

De acteurs – die toch absoluut geen onbekende namen zijn in hun branche – stellen vast dat er naast de afbouw van theatergezelschappen, tevens een andere evolutie heeft plaatsgegrepen. Er is enerzijds ruimte genoeg voor

het vernieuwend, elitair theaterlandschap, en anderzijds ook voor het volkse, soms nogal ruwe amateurtheater. Maar voor het echte repertoiretheater, waarvan niemand echt weet wat het juist inhoudt, blijkt er steeds minder belangstelling te zijn. Volgens hen is daar echt wel een publiek voor.

Mijnheer de minister, de acteurs zitten in een penibele situatie. Ik denk niet dat ze veel verdienen. Misschien is er een versluierd eigenbelang, dat ze willen laten samenlopen met een edel motief, namelijk het invoeren van iets anders. Als we de teksten die in de kranten zijn verschenen goed lezen, hebben we soms toch de indruk dat beide thematieken elkaar kruisen. De vraag is dan uiteraard wat er precies aan de hand is. Als ik kwaadwillig wilde zijn – maar dat ben ik natuurlijk niet –, zou dat een kritiek kunnen zijn.

Mijnheer de minister, in mijn interpellatie maak ik abstractie van een mogelijke, stiekeme versluiering van eigenbelang. Ik sluit me aan bij opmerkingen van onder meer Kurt Defranq, acteur en voorzitter van de Artiestenpenning, die stelt: “In de alternatieve sector zul je niemand horen klagen, want ze hebben werk. Naast dat theater moet ook het repertoiretheater” – alweer die term – “kunnen bestaan.”

Ook de ondertekenaars van het manifest zijn niet mals voor het theater in Vlaanderen, waarvan u nochtans zegt dat het heel divers is. De hoofdfiguur, Carry Goossens, stelt: “Alle geld gaat naar zagezegd vernieuwend theater met zo weinig mogelijk acteurs op het podium en zo weinig mogelijk publiek in de zaal”. Dat is een heel krasse uitspraak, en die is niet van mij.

Carry Goossens en zijn vijf strijdmakkers willen opnieuw grote ensembles creëren. Eigenlijk willen ze terug naar de verleden tijd en willen ze een repertoire spelen voor een breed publiek. Desnoods willen ze daar zelf wel voor zorgen. In september 2008 zou een dossier in die richting zijn ingediend om subsidies te verkrijgen.

Mijnheer de minister, ik ben uiteraard blij met dit manifest en ondersteun het volledig. In het verleden heb ik al dikwijls op de thematiek gewezen. De thematiek is echt geen politieke zaak meer van ‘rechts of links’, maar wordt gedragen door een brede groep uit de hele sector. Dat is nu ook bewezen.

Ik wil u wijzen op uw verantwoordelijkheid ter zake. Ik ga nog verder: de participatiegedachte is u altijd dierbaar geweest. Tijdens de plenaire vergadering over het Participatiedecreet heb ik echter op overtuigende wijze het

problematisch karakter ervan aangetoond. In mijn ogen beoogt u een te categoriale aanpak. Die participatiegedachte staat nu meer dan ooit in het middelpunt van onze belangstelling, zeker naar aanleiding van een herwaardering van het repertoiretheater. De cultuurpolitiek van u, als minister van Cultuur, mag nog zo geslaagd zijn, indien u er niet in slaagt – om het in economische termen te stellen, wat ik niet graag doe – om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen, dan hebt u gefaald.

Mijnheer de minister, onderschrijft u de verzuchtingen van de ondertekenaars van het manifest? Zo ja, wat gaat u doen om daar iets aan te doen? De acteurs willen een “klimaat creëren waarin diversiteit aan theateraanbod mogelijk is.” De term ‘diversiteit’ valt dikwijls. Ik stel voor ze in deze context te veranderen om het geheel aanschouwbaar te maken. Ik heb het liever over een culturele differentie.

Geert Sels stelt in De Standaard van 8 augustus dat een terugkeer naar de ‘oude theaters’ geen oplossing biedt. Misschien worden er te veel afgestudeerden in de verzadigde acteursmarkt gedropt, stelt hij. Wat is uw reactie daarop?

Welke oplossing ziet u voor de acteurs? Slechts 36 procent van de subsidies aan het Vlaamse theater gaat naar de acteurs. “In het theater is het beroep van acteur op sterven na dood”, stelt Carry Goossens.

Een grote kritiek van de ondertekenaars betreft de beoordelingscommissie Theater. De heer Patrick Allegaert, voorzitter van deze commissie, stelt zelfs de vraag welk soort theater een overheid nog moet subsidiëren. Ik citeer: “We kennen het probleem en we moeten daar ernstig over nadenken, maar ik moet het ook nuanceren. Het is niet zo dat er niets is. Gezelschappen als Malpertuis of ’t Arsenaal bijvoorbeeld brengen een repertoire voor het brede publiek, maar als commissie moeten wij er inderdaad over waken dat ons advies zo breed mogelijk is. De kernvraag blijft echter: welk soort theater moet je als overheid subsidiëren?”

Mijnheer de minister, u zou volgens de pers plannen hebben om de commissies te veranderen. Blijkbaar zag u de storm aankomen. Het gewone publiek kan voortaan zetelen in een commissie. Dat is buitengewoon sympathiek en revolutionair. Het zet een fundamenteel element van het Kunstendecreet helemaal op zijn kop.

Sinds eind augustus werden de commissies opnieuw samengesteld. Hoe zult u concreet omgaan met het inbrengen in deze commissie van publiek enerzijds en de expertise van de zetelende commissieleden anderzijds?

De ondertekenaars verklaarden op 6 augustus 2008 in De Standaard: “Wij zijn gehoord door de minister. Hij heeft gezegd dat de dynamiek van het veld moet komen. Maar

de voorbije tien jaar is alles wat een zweem van populariteit had van tafel geveegd door de adviescommissies.”

Mijnheer de minister, eindelijk geeft u toe dat in de grote cultuurhuizen ook populaire voorstellingen plaats moeten kunnen vinden. Men moet ook daar inspanningen leveren om een divers publiek te leveren en met andere woorden het principe van culturele differentie te bereiken. Ik citeer u: “Daarom moet het ook toegankelijke stukken programmeren, maar die komen inderdaad te weinig aan bod.”

Mijnheer de minister, vanwaar die omwenteling in uw gedachtewereld waarin u het tot nu toe hield op de artistieke vrijheid van de theaters en de stadstheaters? Tot voor kort had u een absolute afkeer van elke uitspraak daarover. U verwees toen telkens naar die artistieke vrijheid.

De voorzitter: De heer Vermeulen heeft het woord.

De heer Jo Vermeulen: Dit thema boeit me al heel lang. Ook in Antwerpen hebben we dit thema ook eerder besproken in de cultuurcommissie. We hebben daar ook met toneelhuizen en dergelijke te maken.

Mijnheer de minister, in het manifest, dat een zeer waardevol initiatief is, worden twee thema’s gezamenlijk behandeld en daardoor ook enigszins door elkaar gehaald: enerzijds de zorg om het repertoire, de canon, de klassieke stukken en anderzijds de zorg om de tewerkstelling. Ik zal me focussen op het eerste dat in deze context het belangrijkste is.

Deze discussie duikt telkens enkel op bij het theater. In de muziekwereld is het vanzelfsprekend dat een canon wordt gekoesterd en gepresenteerd. De Filharmonie opent met Tsjaikovski en Sjostakovitsj. Dat is bijna vanzelfsprekend. In de beeldende kunst is de zorg om het erfgoed, de canon, de presentatie en de valorisatie vanzelfsprekend. Ook in het ballet is dat het geval. Dans heeft een zeer moderne tak, maar ook een zeer koesterende tak. Het Zwanenmeer wordt regelmatig op de scène gebracht. Dat gebeurt soms in een heel moderne, nieuwe uitvoering, maar die canon wordt wel verzorgd. Ook in de literatuur wordt heel expliciet gezocht hoe de canon kan worden uitgegeven. Overal is dat vanzelfsprekend, terwijl dat in de theaterwereld altijd een zeer moeilijke en wringende discussie is. De vraag is telkens of de vrijheid van de regisseurs, de acteurs of de gezelschappen niet te veel aan banden wordt gelegd.

Ik heb het geluk gehad in mijn jonge jaren heel wat van dat repertoire te leren kennen. Het was toen een traditie om elk jaar Miller, Tennessee Williams, Ibsen, Handke of zelfs Molière te zien. Dat was toen mogelijk in de Vlaamse theaters. Dat aanbod was er, niet in alle theaters, maar vooral in de stadstheaters. Het is een taak

van de stadstheaters en de toneelhuizen om de zorg om het repertorium te koesteren. Wat dat betreft, vind ik Toneelgroep Amsterdam een heel mooi voorbeeld. Het is een stadstheater met een zeer moderne vormgeving dat een heel hedendaags theater brengt, maar ook de tragedies van Shakespeare op de affiche zet. Daar leeft dus ook de zorg om de canon op een wijze die vandaag aanspreekt en vaak iets toevoegt aan de huidige context.

Ik vond het een bizarre ervaring toen ik aan het begin van het seizoen de programmabrochures van de stadstheaters doornam en daar nergens een toneelstuk vond. Ik vond wel projecten, initiatieven, creaties, bewerkingen, maar geen toneelstuk. Dat is een evolutie. Men vertrekt geleidelijk meer vanuit de regisseur, de acteur, de creator en veel minder vanuit de auteur. Als er dan een auteur aan te pas komt, dan wordt die volledig bewerkt.

De vraag is wat het beleid daaraan kan doen. U hebt een paar aanzetten gegeven. Er zijn twee grote mogelijkheden. Het Kunstendecreet biedt de minister de mogelijkheid om via de beleidsbrief accenten te leggen. Dat is gebeurd voor participatie en kunsteducatie. Het is echter ook mogelijk voor thema's als repertoiretheater om via de beleidsbrief een kader of referentie aan te bieden aan de beoordelingscommissies. Die zijn vrij in hun beoordeling, maar wel binnen een bepaald beleidskader. Zij zijn daar ook vragende partij voor. Ik vraag dan ook om daar in de volgende beleidsbrief aandacht aan te besteden.

Ook de beheersovereenkomst is een belangrijk instrument. In een beheersovereenkomst met orkesten staat heel duidelijk de zorg om een bepaald repertorium met ook aandacht voor een aantal creaties, Vlaamse componisten enzovoort. Dat staat daarin beschreven zonder dat er een programmering wordt uitgetekend. In beheersovereenkomsten met de stadstheaters mag en moet dat expliciet worden opgenomen. De artistieke invulling is vrij, maar het kader en de zorg om het repertorium zijn wel duidelijk. Dat is nog iets anders dan dat er daarnaast – en dat was toch een beetje de oproep van de acteurs – eventueel ook plaats is voor een reizend volkstheater dat vroeger de opdracht op zich nam om een Vlaams maar later ook internationaal repertoire op de affiche te zetten en daarmee het Vlaamse land rond te trekken. Dat is ook een mogelijkheid.

De stadstheaters zijn goed bedeeld en hebben een belangrijke taak in de stad. Enerzijds moeten zij het hedendaags kloppende hart van de stad voelen. Anderzijds moeten zij instaan voor de zorg om wat er in het verleden aan werken en theater is voorgesteld.

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Dit is een debat dat me bijzonder boeit. Het verbaast me dat sommige collega's er nog altijd van uitgaan dat ik daar in het verleden geen

standpunt over heb ingenomen. Het tegendeel is waar. Er moet echter een onderscheid worden gemaakt tussen een pleidooi om de diversiteit van het aanbod binnen een aantal grote huizen te realiseren en het zich moeien met de artistieke programmering als dusdanig.

Er is toch nog wel een belangrijke nuance. In het verleden heb ik er, samen met deze commissie, op toegezien dat er vanuit de politieke wereld niet werd ingegrepen op de artistieke vrijheid van huizen, kunstenaars, acteurs en regisseurs. Tegelijk moet er vanuit de politieke wereld wel een waarborg worden geboden voor een voldoende grote diversiteit in het aanbod.

In die zin was het manifest dat door enkelen was geschreven en door meerderen is ondertekend, zeker in één opzicht een zaak waar ik voor honderd procent achter sta, namelijk het pleidooi voor meer aandacht voor de kunstenaar binnen het theaterlandschap en meer middelen en kansen voor de acteurs. Ik ben daar al lang vragende partij voor. Intussen beschik ik ook over de instrumenten om daar dwingend in op te treden, niet alleen via eigen initiatieven, maar ook via de middelen in het kader van het Kunstendecreet.

Daarnaast was er een grote vraag rond het repertoiretheater. Waar een aantal mensen, onder andere Carry Goossens, zich echter in vergissen, is dat er op zich geen diversiteit aanwezig zou zijn. Als Carry Goossens ervan uitging dat er in Antwerpen maar één theater was waar mensen terecht konden en als hij amper op de hoogte was van het feit dat daar tientallen gesubsidieerde gezelschappen werken, dan zegt dat iets over hoe mensen allemaal met hun eigen wereldje bezig zijn, en daar weinig of niet buiten treden. In dat verband was ik het niet eens met de kritiek.

Ik aanvaard de kritiek wél inzake de stadstheaters, omdat die een bijzondere positie hebben binnen het theaterlandschap. In mijn speech over het theaterlandschap, naar aanleiding van het theaterfestival in De Brakke Grond, heb ik erop gewezen dat we binnen het Kunstendecreet een specifieke positie moeten geven aan de drie grote stadstheaters. Je kunt daar enerzijds een aantal inhoudelijke eisen stellen met betrekking tot diversiteit, maar anderzijds moet je ook in een specifiek statuut voorzien waardoor de beoordeling op iets langere termijn kan gebeuren. Zij passen mijns inziens ook binnen de idee van de Grote Culturele Instelling. Daar kunnen we het later nog eens over hebben.

Mijnheer Arckens, ik heb het volste begrip voor de verzuchtingen van de acteurs in hun streven naar een klimaat binnen het theaterlandschap waarin alle doelgroepen aan hun trekken komen en alle genres kansen krijgen. Ik heb nooit iets anders beweerd, en als ik de voorbije jaren correcties heb aangebracht op adviezen vanuit de Beoordelingscommissie, had dat alles te

maken met de bezorgdheid om een zo breed en heteroog mogelijk theaterlandschap te waarborgen.

Ik onderschrijf hun manifest, al vind ik dat een aantal uitspraken wat meer nuance verdienen. Maar dat is wellicht eigen aan een manifest.

Het manifest werd mij overigens enkele maanden geleden, op 5 mei 2008, al overhandigd tijdens een bijzonder constructief gesprek op mijn kabinet. Men vroeg toen ook of het interessant zou zijn om het publiek te maken. Ik had daar vanzelfsprekend geen bezwaar tegen. De initiatiefnemers wisten en weten dat we dezelfde bezorgdheden delen. De vraag stellen is ze vaak ook beantwoorden. De antwoorden zijn niettemin complex en gaan verder dan het subsidiëren van enkele gezelschappen die expliciet publiekstheater brengen. Ook daar waren de acteurs tijdens het gesprek op mijn kabinet zich bijzonder goed van bewust.

Het manifest haalt ook een aantal problemen door elkaar, die weliswaar tot dezelfde problematiek behoren, maar toch afzonderlijk moeten kunnen worden behandeld. Ten eerste: de vaststelling dat er binnen onze theaterorganisaties in verhouding te weinig subsidiegeld wordt besteed aan acteurslonen, honoraria en vergoedingen. Ten tweede: de vaststelling dat de lonen, honoraria en vergoedingen de voorbije jaren nauwelijks zijn toegenomen en dat ook het aantal acteurs die van hun beroep kunnen leven nauwelijks is toegenomen. Ten derde: de vaststelling dat repertoire- en publiekstheater – theater met een hoge toegankelijkheid en voor een breed publiek – binnen de professionele theaterwereld nog amper aan bod komen.

Die drie vaststellingen zijn vanzelfsprekend met elkaar verbonden en verdienen enige nuance. Het probleem wordt erkend en verdient alle aandacht. U zult dat ook merken, collega's, in de beoordeling en in het kader dat we voor de beoordelingscommissies en de administratie creëren. Ook daar kan de administratie immers een grote rol in spelen.

Ik geef u één voorbeeld. Bij de beoordeling van het Kunstendecreet tot op heden, werden uitdrukkelijke zakelijke en artistieke beoordelingen uitgevoerd, waarop de beslissing dan werd gebaseerd. Een huis vraagt bijvoorbeeld 100.000 euro voor een bepaalde programma, en je geeft, om allerlei redenen, 50.000 euro. Dat huis beslist dan om een plan te maken voor 50.000 euro, zonder dat er over een tweede plan wordt nagedacht, zonder dat dit wordt geplaatst in een globale visie.

Stel dat iedereen hetzelfde doet. En wij zeggen dat het ene huis dit mag doen, en het andere huis iets anders moet doen. Dan werd daar geen opvolging aan gegeven. Er werd gesteld dat men zoveel middelen kreeg, en dat men moest werken op basis van de nieuw toegekende

subsidie. De visie van het Kunstendecreet is net dat je het totale landschap vergelijkt en in functie van dat totale landschap de nodige diversiteit tot stand brengt. Je moet dus ook zeggen wat er, binnen het aangeboden kader, vanuit de huizen zelf al dan niet wordt weerhouden in het dossier dat wordt ingediend.

Dat is natuurlijk een grotere ingreep dan te zeggen dat de helft niet wordt weerhouden. Welke helft wordt niet weerhouden? Welke 80 percent gaat door? Welke 20 percent wordt geschrapt? Als je dat debat niet voert met de huizen na de beoordeling, dan heb je eigenlijk gewoon blanco cheques gegeven, waarmee het Kunstendecreet zijn eigen doelstellingen niet realiseert.

Ik keer terug naar onze drie vaststellingen. Sta me toe, collega's, wat meer details te geven over de drie vaststellingen. Toen ik in 1999 binnen Cultuur de bevoegdheid kreeg over Kunsten en Erfgoed, kende de theatersector nauwelijks een geïntegreerde beleidsvisie. Het beleid beperkte er zich toe de foto van de realiteit in de sector op een bepaald moment te eeuwig en dage te bestendigen. Dat was overigens niet alleen zo binnen Kunsten, maar ook binnen het sociaalculturele werk. Het ging veeleer om het bestendigen van wat er al bestond dan om een dynamiek. Bij Erfgoed was er zelfs geen sprake van een bestendiging van het bestaande. Daar moesten de mensen er zelf voor zorgen.

Het beleid beperkte zich dus tot het voor eeuwig bestendigen van een foto van de realiteit in de sector op een bepaald ogenblik. Wie op dat ogenblik binnen de krijtlijnen van het decreet Podiumkunsten viel, had geluk. Andere, nieuwe initiatieven hadden pech. Enkele grote cultuurtempels, zoals deSingel, stonden ad nominatim ingeschreven in de cultuurbegroting, maar waren eenzame uitzonderingen binnen een kunstenlandschap dat in volle verandering was en niet werd aangestuurd vanuit een visie en een aanpak die niet alleen alle disciplines gelijkwaardig benaderde en behandelde, maar de sector ook decretaal verankerde en beschermde.

In de vorige zittingsperiode werd het Kunstendecreet in de steigers gezet en goedgekeurd in april 2004, zodat met ingang van deze regeerperiode, in de zomer van 2004, het decreet kon worden uitgevoerd. De eerste praktijkervaring heeft trouwens al geleid tot wat bijsturing en verbetering. Dat een dergelijk overkoepelend en planmatig kunstenbeleid ook de nodige financiële armslag vereiste, viel te verwachten. Sinds 1999 zijn de middelen voor de kunsten dan ook meer dan verdubbeld, van ongeveer 75 miljoen euro tot bijna 170 miljoen euro in 2009. Boven op die 170 miljoen euro zal er een nieuwe ronde komen. We zullen zien hoeveel geld ik daarvoor kan vrijmaken binnen de regering, maar er komt sowieso nog een verhoging. Van die 170 miljoen euro die in 2009 beschikbaar is voor de

huidige ronde, gaat 150 miljoen euro naar het Kunsten-decreet en ongeveer 20 miljoen euro naar onze twee fondsen, die respectievelijk het letterenbeleid en het filmbeleid coördineren en aansturen.

De gerealiseerde budgetstijgingen voor het kunstenbeleid waren absoluut nuttig en noodzakelijk. Toch werd ik, los van het voortdurende financiële gemor dat nu eenmaal endemisch is, nooit meer geconfronteerd met de precaire sociale situatie van de individuele kunstenaar. Dat heeft twee oorzaken. De eerste is dat er nog nooit zo'n grote groep kunstenaars geweest. Als ik enigszins oneerbiedig mag zijn: nooit is er zo'n grote groep mensen geweest die zichzelf kunstenaar noemen. De tweede heeft zeker en vast te maken met het totale gebrek aan sociale bescherming en ook met het feit dat de huizen ook veel minder geld besteden. Tot dat laatste kom ik meteen.

Er is de witte woede geweest in de sociale sector. Deze sector en die van het onderwijs zijn er de jongste tien jaar fors op vooruit gegaan, en terecht: die achterstand in de socialprofitsector en in het onderwijs was zeer groot. De enige groep binnen heel die socialprofitsector die eigenlijk achterop bleef, was die van de kunstenaars. Dan gaat het over het paritair comité 304. Dat viel tussen de mazen van het net. Dat is een van de redenen waarom ik nu zelf geld vrijmaak om de vakbonden en de sociale partners te activeren om zich klaar te maken voor de volgende VIA-ronde. Dat is eigenlijk de omgekeerde wereld. Normaliter zou een actie van de sociale partners tegenover de overheid kunnen worden verwacht. Hier is het de overheid die geld geeft om zich te wapenen om een beter sociaal statuut te kunnen afdwingen.

Het is dus overduidelijk dat de jongste jaren in het teken hebben gestaan van een doorgedreven professionalisering van onze kunsthuisen en -organisaties. Strikt genomen is dat goed. De extra middelen blijken hoofdzakelijk de overheadkosten ten goede te komen: niet-artistieke loonkosten, communicatie, marketing enzovoort. Deze cijfers vertellen ons dus dat de structuren rond de kunstenaars sterk verbeterd zijn. Onrechtstreeks komt dat de kunstenaars zeker en vast ten goede, want ze worden beter ondersteund, maar anderzijds wijzen alle voorhanden zijnde analyses me erop dat het aandeel van de artistieke loonmassa binnen de algemene uitgaven nauwelijks is toegenomen. Niet alleen blijkt hun loon niet meer te zijn gestegen, maar ook het aandeel van zelfstandigen onder de artiesten is toegenomen. Dat is mee het gevolg geweest van de radicale keuze om de vaste theatergezelschappen af te bouwen, een keuze die vanuit de sector werd georganiseerd en eigenlijk eind jaren negentig al was verwezenlijkt. Dit heeft zich in de jaren tachtig en begin jaren negentig voltrokken.

Toen ik in 1999 minister van Cultuur werd, was er eigenlijk maar één groot repertoiregezelschap, namelijk het toenmalig Mechels Miniatuurtheater. Daarnaast was er

nog Malpertuis, maar dat was het eigenlijk. De grote stadstheaters hadden hun gezelschappen afgebouwd.

De heer Jo Vermeulen: Er was ook nog het Raamtheater.

Minister Bert Anciaux: Maar dat was een klein gezelschap.

Ondertussen is er echter ook daar een evolutie. We merken dat men opnieuw steeds meer met gezelschappen begint te werken, zij het beperkt.

Terwijl acteurs vroeger doorgaans konden rekenen op een vaste baan, werken ze steeds meer haast uitsluitend met productiegebonden of semivaste contracten, zeg maar freelance. Dat dwingt hen om zich niet alleen aan diverse theaters en gezelschappen te binden, maar ook om te schnabbelen in de reclame- en televisiewereld en in de zogenaamde vrije sector. Dat creëert een gevoel van onzekerheid.

Mijn administratie heeft gedetailleerde cijferanalyses gemaakt voor de periode 1999-2006. Ik zoom even in op de theatersector. Mijnheer Arckens, u hebt daarnet zelf cijfers genoemd. Wel, ze waren optimistisch. De realiteit is dat in de theatersector de artistieke lonen en vergoedingen gemiddeld 29 percent van de totale kosten bedragen. De cijfers varieerden wel per organisatie, van 11 percent tot – mooie uitzonderingen – 64 percent. Het gaat over slechts 65 percent van de structurele subsidie. Ter vergelijking: in de danssector gaat 109 percent van de subsidies naar artistieke lonen en vergoedingen. Er gaat dus meer geld naar lonen dan wat men in deze sector krijgt van de overheid. In tegenstelling daarmee wordt in de theatersector duidelijk minder geld besteed aan artistieke lonen en vergoedingen dan de subsidies die de overheid investeert. Dat is dus een zeer groot contrast met onder meer de danssector.

Kijken we naar de totale loonmassa binnen de theaters, dan zien we dat ongeveer de helft naar acteurs gaat. De cijfers variëren wel van 17 tot 81 percent. In de danssector is dat gemiddeld 75 percent. Met andere woorden, voor elke acteur wordt een niet-acteur in dienst genomen. Die verhouding is helemaal niet correct. Daarom hebben we nu expliciet gevraagd aan de organisaties dat ze in hun nieuw subsidiedossier voor de jaren 2010 tot en met 2012 gedetailleerd zouden opsommen welke inspanningen ze zullen leveren om de kunstenaars te faciliteren, zowel qua loon als qua begeleiding. Dankzij het parlement kunnen we dat ook doen, door de wijziging van het Kunsten-decreet. We kunnen het ook doen dankzij de administratie. Het faciliteren van kunstenaars behelst hoe dan ook meer dan een loon of een honorarium. Ik wil bij deze ook benadrukken dat alle structureel gesubsidieerde organisaties zich strikt moeten houden aan de afspraken binnen de cao. De inspectie binnen het intern verzelfstandigd agentschap kijkt daar fanatiek op toe.

Sommige sectoren moeten zich voorlopig niets aantrekken van een cao, zoals bijvoorbeeld de filmsector. Naar verluidt situeren de meeste misbruiken zich daar. Ik hoop dan ook dat daar op termijn verandering in komt. Ik heb het gevoel dat er ter zake minstens een grote sensibilisering bestaat. Concreet zal ik de organisaties op deze inspanningen afrekenen. Zoals Roel Verniers onlangs in een weekblad terecht opmerkte, professioneel is ook: zorgen voor je werknemers, ook al zijn het freelancers.

Veel acteurs en kunstenaars missen de scholing om zich als gehaaid freelancer of zakenman of -vrouw te gedragen. Ze kunnen ondersteuning krijgen van het Kunstenloket en van de managementbureaus, maar dit blijkt niet genoeg te zijn. Daarom kijk ik in de richting van de kunstorganisaties. Niet alleen moeten kunstenaars kunnen rekenen op een correct loon in verhouding tot hun artistieke prestaties. Er zijn nog tal van andere maatregelen te bedenken om kunstenaars echt onderdak te bieden in een kunstorganisatie.

Ik sluit me graag aan bij de voorzitter van de adviescommissie Kunsten, Katia Segers. Zij zegt: “Het artistieke proces begint en eindigt immers met de kunstenaars. Zij mogen niet achteraan in de rij staan wanneer het op verloning aankomt.”

Ik zal dus de theaterorganisaties in het algemeen en de grote spelers zoals de stadtheaters meer dan ooit op hun verantwoordelijkheid wijzen. Ik wil niet langer dat het gros van het budget voor kunsten besteed wordt aan zakelijke omkadering. De organisaties zijn de broedplaatsen voor de jonge kunstenaars. Ik wil niet rond elke individuele kunstenaar een instelling bouwen. Ook tijdens een vorige ronde wilden we ervoor zorgen dat er geen bijkomende structuren werden gecreëerd, maar dat is niet helemaal gelukt. Het vereiste immers dat de grote instellingen met veel knowhow en zakelijke omkadering hun verantwoordelijkheid zouden opnemen ten aanzien van de jonge kunstenaars. Quod non.

De instellingen zijn er voor de kunstenaar, en niet andersom. Maar tegelijk wil ik de kunstenaars ook vrijheid geven en hun ruimte en mogelijkheden bieden. Net daarvoor zijn er de individuele beurzen om zo een grote artistieke onafhankelijkheid te kunnen afdwingen tegenover de grotere instellingen. Ik hoop dat ik u heb kunnen overtuigen van mijn bezorgdheid over de sociaaleconomische positie van de individuele kunstenaar.

Ik ontvang regelmatig signalen vanuit het veld over de zorgwekkende sociale en financiële situatie van sommige kunstenaars. Daarom heb ik naast de specifieke alertheid binnen het Kunstendecreet dit jaar vier aanvullende beleidsmaatregelen uitgewerkt. We hebben die al besproken naar aanleiding van de beleidsbrief, maar ik herhaal ze nog even. Een daarvan is de introductie van een eregeld ad vitam van 7500 euro voor verdienstelijke

kunstenaars op oudere leeftijd. In de loop van november zal een commissie mij daarover adviseren zodat ik een twintigtal namen bekend kan maken. Ik heb daarvoor vanaf dit jaar 150.000 euro gereserveerd.

Een tweede maatregel is de stimuleringsbonus van 10 percent voor kunstenaars die een creatiebeurs ontvangen en aan pensioensparen doen. Daarvoor heb ik vanaf dit jaar 250.000 euro uitgetrokken. De bonus zal in de loop van november worden uitgekeerd.

Een derde maatregel is de optimalisering van de cao uit 2005 binnen het paritair comité 304 die een aanvullend pensioen voor de kunstenaars-werknemers regelt. De geactualiseerde cao wordt mij over een aantal weken na de zitting van het paritair comité van 15 oktober voorgelegd. Ik heb daarvoor 500.000 euro gereserveerd.

Tot slot start het Intern Verzelfstandigd Agentschap (IVA) Kunsten en Erfgoed nog dit najaar met het verstrekken van minitoelagen. Ik noem het microkredieten. In samenwerking met het Kunstenloket is een systeem uitgewerkt dat toelaat op een efficiënte manier kleine financiële leningen te verstrekken aan individuele kunstenaars voor de uitbouw van hun artistieke praktijk. Daarvoor is in een startbudget voorzien van 325.000 euro. Dit past volledig bij mijn politieke overtuiging dat de overheid perfect een goede bankier kan zijn.

Mijnheer Arckens, u citeert journalist Geert Sels die onomwonden stelt dat de grote instroom van acteurs op een reeds verzadigde acteursmarkt een van de grote problemen is. Ik kan en zal dat niet ontkennen, maar geldt dit niet voor meerdere beroepscategorieën? Wie het onzekere pad opgaat van een kunstenaarsopleiding en -loopbaan, weet dat de kansen niet altijd voor het grijpen liggen. Problematisch is en blijft natuurlijk dat kunstenaars zich in het algemeen – en dus niet alleen acteurs – weinig flexibel opstellen op de arbeidsmarkt. Een schilder wil schilderen, een muzikant wil musiceren en een acteur wil op de planken staan. Wie filosofie of geschiedenis studeert, gaat er al van bij de aanvang van uit dat de kans dat hij ooit zijn brood zal verdienen als pur sang filosoof of historicus relatief beperkt is.

Bij kunstenaars ligt dat anders. Ik citeer hier even actrice Hilde De Baerdemaeker in een weekendbijlage van 27 september 2008. “Als je ervoor kiest om te gaan acteren, dan weet je dat het een onzeker bestaan wordt. En dan is het de truc om zo goed mogelijk te puzzelen. Ik ben tevreden dat het veelbesproken artiestenstatuut er is.” Ze bedoelt hier eigenlijk kunstenaarsstatuut. “Het is een ongelooflijke luxe om te kunnen gaan stempelen wanneer ik tussen twee opdrachten in, plots zonder werk zit. Natuurlijk is het een ingewikkeld systeem en je moet inderdaad een hele papierwinkel doorspartelen, maar is dat niet bij iedere job zo? De bakker bij mij om de hoek moet ook zorgen dat zijn boekhouding in orde is.”

Ik denk dat Hilde hier onbedoeld vrij representatief spreekt namens het acteursgilde. Zijn er problemen? Dat is absoluut zo, maar dat “in het theater het beroep van acteur op sterven na dood is”, zoals Carry het stelt, vind ik een poëtische verwoording die met nuance moet worden gelezen binnen de context van een manifest. Daarnaast heb ik er al op gewezen dat acteurs een correcte beloning verdienen. Mijn administratie zal daar nauwgezet op toezien.

Wie er mijn beleidsbrieven en toespraken uit de voorbije jaren op naleest, zal zich er telkens opnieuw kunnen van vergewissen dat ik het probleem van een divers theateraanbod altijd heb bewaakt.

Vanuit de belangrijkste doelstelling dat elke doelgroep zich moet kunnen vinden in het kunstenaarsaanbod, vind ik het cruciaal dat een zo breed mogelijke waaier van kunstcreaties aan bod komt. Wat de theaterwereld specifiek betreft, moeten alle genres en disciplines aan bod kunnen komen, gaande van mime over experimenteel theater tot laagdrempelige comedy en publieksstukken. Ik heb nooit iets anders beweerd en als ik de voorbije jaren correcties heb aangebracht op adviezen vanuit de beoordelingscommissie, had dit alles te maken met deze bezorgdheid. Vanuit die bekommernis heb ik bijvoorbeeld het Raamtheater verdedigd en ervoor gezorgd dat het traditionele mimetheater werd gecontinueerd.

Uw vraag doet mij als vanzelfsprekend terugdenken aan onze discussie in deze commissie begin juli van vorig jaar. Toen ging het weliswaar over de plaats en betekenis van de stadstheaters, maar strikt genomen draaide het rond dezelfde problematiek dat er te weinig zogenaamd repertoiretheater wordt geprogrammeerd. U pleitte met andere woorden voor een publiekstheater dat én toegankelijk en laagdrempelig is, én kwaliteitsvol wordt gebracht. Ik herinner me dat we toen nogal intensief hebben gediscussieerd over wat nu precies moet worden verstaan onder repertoiretheater. Dat neemt niet weg dat ik erken dat er binnen het professionele theatercircuit absoluut meer ruimte moet komen voor toegankelijke en laagdrempelige stukken.

Beweer ik hiermee dat dit vandaag volledig ontbreekt? Absoluut niet. Dat wordt overigens evenmin beweerd door de acteurs van het manifest. Dat er in hun woorden “teveel van hetzelfde soort weinig toegankelijk theater” wordt gecreëerd, wil ik niettemin bijtrede. Pleegt dat roofofbouw op de door mij per definitie verdedigde artistieke vrijheid? Absoluut niet. De vraag naar méér professioneel gecreëerde, toegankelijke theaterstukken sluit artistieke vrijheid niet uit. Ik vraag alleen aan het veld meer aandacht voor laagdrempelige producties.

Stadstheaters vervullen op dat vlak een voorbeeldfunctie. Ze worden meer dan andere gezelschappen als ‘van ons allemaal’, van de overheid en van alle bewoners van

de stad ervaren. Daarom moeten alle bevolkingsgroepen er zich thuis voelen. Het aantal bezoekers van sommige stadstheaters ligt gewoon te laag, veel te laag.

Zoals het decreet bepaalt, zijn recent alle beoordelingscommissies opnieuw samengesteld. De commissie Theater telt vijftien leden, en negen leden werden vervangen. Het decreet bepaalt dat om de vier jaar minstens de helft van de commissieleden moet worden vervangen. Ik kan u bekennen dat ik bijzondere aandacht heb besteed aan de aanwezigheid van mannen en vrouwen die een empathie en affiniteit hebben met het publiekstheater. In het verleden kwam dat niet tot uiting, maar nu hebben we de regels strikt toegepast. Dat brengt een grote verandering mee omdat we echt de regels hebben nageleefd, bijvoorbeeld de regel dat de helft moet worden vervangen. Er staat bijvoorbeeld ook dat mensen die al twee termijnen in een dergelijke commissie hebben gezeteld, in ieder geval moeten worden vervangen. Dat werd vroeger niet toegepast. Dat is niet abnormaal omdat het decreet vrij recent is, namelijk vier of vijf jaar oud.

Mijn aangeboren poging om mannen en vrouwen gelijk te behandelen heeft er onder meer toe geleid dat we nu niet met de onnozele regel van een derde hebben gewerkt, maar met een fifty-fiftyregel, en zelfs met iets meer vrouwen dan mannen. Dat is zeldzaam. Ik probeer hiermee, beste Jo, gewoon een weerspiegeling van de bevolking te bereiken. U zult zelden een raad van bestuur of commissie tegenkomen waarin ik iets in de pap te brokken heb, die meer mannen dan vrouwen telt. Mijn kabinet is veruit het meest vrouwelijke kabinet in dit land. Ik heb twee kabinetscheffs, een man en een vrouw.

Dit gebeurt vanzelfsprekend vanuit de bezorgdheid voor de hoger beschreven diversiteit in het landschap. Het is noodzakelijk dat er ook veel aandacht uitgaat naar de mensen die een affiniteit hebben met het publiekstheater. Met figuren als onder meer Chris Thys, Bob De Moor of Tuur Devens in de commissie heb ik er het volste vertrouwen in dat ik een evenwichtig en representatief advies zal krijgen. Commissieleden kunnen natuurlijk maar oordelen over ingediende dossiers. Als er vanuit het veld geen heterogeen aanbod komt, wordt het moeilijker een evenwichtige oefening te maken.

Zoals u weet, zijn alle structurele aanvragen voor de periode 2010-2012 op 1 oktober binnengebracht. De eerste berichten vanuit het IVA stellen mij echter gerust. Het pakket Theater waarborgt de nodige diversiteit, méér dan bij de vorige ronde. De noodzakelijke dynamiek die inderdaad vanuit het veld moet komen, is dus gegarandeerd. Ik hoop hiermee op afdoende wijze te hebben geantwoord op al uw vragen.

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Ik dank u voor uw antwoord. U hebt op een begeisterende wijze op veel meer vragen geantwoord dan ik had gesteld. Ik ben minder pessimistisch over de podiumkunsten dan drie jaar geleden. Ik heb aandachtig geluisterd. Ik dank ook de heer Vermeulen voor zijn insteek en zijn aanvulling. Er is een genuanceerd beeld over de huidige stand van zaken van het theaterlandschap in Vlaanderen naar voren gebracht.

De vragen van de manifestondertekenaars zijn legitiem, maar moeten in het juiste daglicht worden geplaatst. Ik heb dat ook geschetst. Zoals de heer Vermeulen stelt, is de culturele diversiteit meer aanwezig in andere takken van de kunst. Ik ben heel blij dat u zelf over de stadstheaters bent begonnen. Ik wilde er zelf niet meer over beginnen, zeker niet over het Brussels stadstheater. Ik word daar waarschijnlijk te eeuwigdage mee vereenzelvigd. Ik heb het wel zelf gezocht. Ik pleit er niet voor dat de artistieke vrijheid zou worden aangetast, maar wel dat de cultuurhuizen en per definitie de stadstheaters omwille van de belangrijke functie die ze vervullen, een opdracht zouden krijgen. Dat is heel belangrijk. Vernieuwing moet daarbij een rol spelen. We hebben het daar al over gehad.

Mijnheer Vermeulen, u zegt dat men de grote namen niet meer terugvindt. Ik denk aan bijvoorbeeld 'De dood van een handelsreiziger' van Arthur Miller. Waarom mag hij niet meer gespeeld worden? Als hij in 2008 zou worden gespeeld, heb ik er niets op tegen dat hij op een moderne wijze wordt vertolkt en niet meer zoals twintig of dertig jaar geleden, maar het moet wel herkenbaar zijn. Daarover zijn we het eens.

Aan Franstalige zijde wordt dit soort debat niet gevoerd omdat Molière bijvoorbeeld constant wordt gespeeld. Voor het publiektheater en het repertoiretheater heerst daar dus een verschillende situatie.

Er zijn nog tal van zaken naar voren gekomen, zoals het statuut van de kunstenaar. We hebben onlangs het optreden van Antje De Boeck op televisie gezien in verband met de kunstenaar. Ik ben er zeer gevoelig voor en u hebt iets heel terecht gezegd, namelijk dat kunstenaars per definitie verwachten dat van zodra ze afgestudeerd zijn of op een bepaald punt in hun carrière zijn gekomen, ze automatisch werk zullen hebben. In een regio van 6 miljoen inwoners blijft dat altijd een problematisch punt. Het zou niet slecht zijn als kunstenaars ook een beetje nederigheid aan de dag zouden leggen.

Met deze interpellatie en ook dit manifest staan we een stapje dichterbij een beter inzicht in de problematiek van de Vlaamse podiumkunsten in al zijn facetten.

De voorzitter: De heer Vermeulen heeft het woord.

De heer Jo Vermeulen: We delen inderdaad dezelfde zorgen, en koesteren ook dezelfde beleidsintentie. In het

veld moet er nog een revolutie plaatsgrijpen, vooral dan in de hoofden van de kunstenaars.

Minister Bert Anciaux: We zijn niet vies van een revolutie.

De heer Jo Vermeulen: Zo kennen we u, mijnheer de minister. Gisteren werd in het plenaire debat telkens gepleit voor serene en koelbloedige betogen. Dat zal hier ook nodig zijn. Men ziet geregeld dat er een splitsing wordt opgevoerd tussen het BV-theater en het kunstentheater, het klassiekere en het moderne theater, het commerciële en het gesubsidieerde. Men valt gemakkelijk terug op zulke categorieën. Daardoor worden ook de mensen, zelfs degenen die het manifest hebben geschreven, gemakkelijk in vakjes gestopt. We moeten het gesprek open blijven voeren, zoals het ook hier is gevoerd.

Ik besluit met een kleine anekdote. Ik kreeg een uitnodiging toegestuurd van het Toneelhuis Antwerpen voor 'kunstminnende heren'. Ik dacht aan een voorafname op de discussie die vandaag zou worden gevoerd, maar in de tweede zin stond: "De titel is ontleend aan het toneelstuk Wallenstein van Schiller." Ik dacht iets van Schiller te kunnen zien, maar na de komma stond het volgende te lezen: "maar verdere overeenkomsten met dit stuk zijn er niet."

Er is dus duidelijk pleinvrees om niet te diep in te gaan op de klassiekers. Dat vond ik jammer. De discussie is bekend en ik vertrouw erop dat we samen met de minister de nodige stappen kunnen zetten.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer Arckens werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Erik Arckens tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de aankoop van het schilderij 'Oude man in een kroeg' van Adriaen Brouwer door de Vlaamse Gemeenschap en de prijs die ervoor werd betaald

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Mijnheer de minister, het tweede punt wat me deze zomer heeft getroffen, is de

aankoop van het schilderij ‘Oude man in een kroeg’ van Adriaen Brouwer in het licht van het Topstukkendecreet. Mijn interpellatieverzoek heb ik geschreven vanuit een diepe verontwaardiging. Nadien heeft men daar dan dikwijls spijt van. Verontwaardiging is immers niet altijd de beste raadgever, net zomin als andere excessieve gevoelens.

Bovendien heeft de heer Van Dijck op hetzelfde moment een schriftelijke vraag gesteld. Dat was blijkbaar een beter middel. Toen bekend werd dat u zou overgaan tot de aankoop van het schilderij, is daarover in de pers heel wat commotie ontstaan. Ik weet niet of u toen in het land was, mijnheer de minister.

Het zeer gedetailleerde schriftelijke antwoord nuanceert enigszins mijn verontwaardigd interpellatieverzoek. Ik lees toch wat ik heb opgesteld, want ik heb pas gisteren het antwoord gekregen op de vraag van de heer Van Dijck.

U presenteerde op 16 juli 2008 een nieuwe aanwinst in het KMSKA te Antwerpen. Het betreft het paneel ‘Oude man in een kroeg’ van Adriaen Brouwer. Hiermee zou de Vlaamse overheid een lacune vullen in de verzameling van het museum van Antwerpen. Het werk zal deel uitmaken van de Collectie Vlaanderen en werd door de Vlaamse Gemeenschap aangekocht voor 742.990,65 euro van de Duitse galerie Arnoldi-Livie.

De minister kocht het paneel van deze Vlaamse topschilder aan in het kader van zijn topstukkenbeleid, omdat het erg zeldzaam is en van een uitzonderlijke artistieke waarde. Het werk maakt voortaan deel uit van de Vlaamse Kunstcollectie en vormt een prachtige aanvulling op de collecties oude kunst van het KMSKA.

Tot daar het verhaal dat we allemaal in de kranten van 18 juli 2008 konden lezen. Op zich is er niets aan de hand, ware er niet volgende feit. Het bewuste schilderij van Brouwer was enkele maanden eerder verkocht aan plusminus 5.000 euro in een Brusselse verkoopsaal. Een tijdje later dook het op in Bonham, waar een slimme koper het kocht voor de helft van de prijs die de minister er voor heeft betaald. Ten slotte dook het schilderij op in de grootste kunstbeurs van de wereld, TEFAF, in Maastricht. Daar kocht de minister het op.

Hoe is het in godsnaam mogelijk dat de minister met zijn talrijke attachés niet wist van de verkoop in Brussel van dit schilderij? Ik merk terloops op dat in de kunstwereld dergelijke verkopen door tientallen kenners in het oog worden gehouden en wie het weten moet, het weet. Bovendien gebeurde deze verkoop in Brussel, de woonplaats van de minister en de standplaats van zijn ministerie.

De minister heeft zich met andere woorden laten rollen voor honderdduizenden euro in het kader van een overigens lovenswaardig project van het Topstukkendecreet.

Mijnheer de minister, hoe verklaart u deze – op zijn zachtst genoemd – slordigheid die levensgrote vragen doet rijzen over de alertheid van uw directe medewerkers, in een tijd dat dit geld op een totaal andere wijze had kunnen worden besteed worden? Dat was mijn interpellatieverzoek van enkele maanden geleden.

Intussen ben ik wat afgekoeld door naar Cuba te gaan. Ik heb nieuwe inzichten opgedaan. De aankoop van het schilderij van Brouwer is een unicum. Brouwer schilderde immers slechts een zestigtal werken, of liever, er bestaan er nog zestig. Hij is slechts 32 jaar oud geworden – il faut le faire.

Het was een eigenaardige man. Ik citeer even uit ‘Van Eyck tot Permeke’: “Adriaen Brouwer, 1606-1638, was een aan lager wal geraakt sujet die het kroegleven leidde dat hij in zijn werkjes penseelde. Een vagebond die als de Villon van de Vlaamse schilderkunst ten slotte in het Steen terecht kwam om kort na zijn bevrijding uit de Antwerpse staatsgevangenis, op nauwelijks 32-jarige leeftijd te sterven.” Voorts: “Brouwer bewonderde aan het gedoe van het door hem geschilderde straatjesvolk, vagebonden en soldeniers, zoals Breughel in zijn kreupelen en Rubens in de kermis uit het Louvre, het leven. Brouwer dook met lijf en ziel onder in de volksgroep die, onberoerd door de aristocratisch-voornamen barokbeschaving, een brok brutale natuur bleef. Hij rookte met zijn rokers, zoop met zijn slempers, tuiste met zijn kaarters, hoereerde met zijn kroegwijven, smeed met zijn vechtersbazen tafels en stoelen in woeste uitgelatenheid overhoop.”

Kortom, een geweldige kerel. Ik ga voort: “Wat hem niet kon doen vergeten dat hij onvergelijkelijk de meerdere was. Een kunstenaar, maar als kunstenaar een bezetene die als de bezieling hem te pakken kreeg de werkelijkheid zelf op het doek neerkwakte.” Het interessante boek zal ongetwijfeld stroken met de historische werkelijkheid.

Ik heb het buitengewoon lange antwoord dat u op de schriftelijke vraag van de heer Van Dijck hebt gegeven, de fasering en de verschillende stappen die u hebt ondernomen, gelezen. Er blijven nog wat lacunes over. Als ik me niet vergis, bent u vergeten te vermelden dat het schilderij in allereerste instantie is opgedoken bij het veilinghuis Flagey. Dat heeft uiteraard niets te maken met het cultuurhuis Flagey. Daar is een eerste bod van 250 euro uitgebracht. Niemand wist toen dat het om een schilderij van Brouwer ging, ook het veilinghuis niet. Dat is strafbaar. Het is verkocht voor een bedrag van 4.600 euro. Dat had een belletje moeten doen rinkelen. Het schilderij is aangekocht door de adellijke familie Bergereyck, die verre nazaten waren van de echtgenoot van Hélène Fourment, de weduwe van Rubens.

Minister Bert Anciaux: Om die reden moet er geen belletje rinkelen, want als een adellijke familie het

schilderij voor een appel en een ei verkoopt omdat ze er niets in ziet, dan was er op dat moment niemand van overtuigd dat het daadwerkelijk om een Brouwer ging. Ook de persoon niet die het voor 4.600 euro heeft gekocht.

De heer Erik Arckens: Hij heeft het niet voor een habekrats verkocht. Hij wist dat het om een Brouwer ging.

Minister Bert Anciaux: U vergist zich. De koper die het nadien kocht, was er bijna van overtuigd, hij wist het volgens mij.

De heer Erik Arckens: Nochtans denk ik dat het de eerste koper was die het wist. Waarom zou hij het anders kopen?

Ik ga voort. Blijkbaar was de koper van het werkje van Brouwer beter op de hoogte dan Flagey en Sotheby's in Brussel, want hij liet het werk prompt taxeren bij Sotheby's in Amsterdam. Had hij niet geweten dat het om een Brouwer ging, was hij toch niet naar Amsterdam getrokken? Twee grote experts bevestigden dat het wel degelijk om het bekende werkje van Brouwer ging.

Minister Bert Anciaux: Nadat Sothebys' in Brussel het niet wou verkopen.

De heer Erik Arckens: Hij wist dat het om een Brouwer ging en heeft het laten taxeren. Intussen hielden er zich twee experts mee bezig. In de krant wordt er een genoemd. De rest van het verhaal is bekend, al is het natuurlijk veel genuanceerder en verfijnder dan in de pers is weergegeven – en helaas ook in mijn interpellatieverzoek.

Sotheby's liet het werk afhameren op 300.000 euro, zonder de bijkomende kosten. Het werk belandde bij een Duitse galerij in München. Daarna volgde, na verdere individuele bevindingen van experts Van Hout en Renger, de zogenaamde 'sleutelwerkenregeling in werking' en nam het KMSKA een optie op het werk.

Op de internationale kunstbeurs van Maastricht werd u door de directeur van het KMSKA op de hoogte gesteld dat het werkje van Brouwer te bezichtigen was. Toen stelde u dat u helemaal overtuigd was om het aan te kopen.

Twee experts vond u niet voldoende. U wou een derde opinie van een professor Kunstgeschiedenis van de K.U.Leuven. U wilde de schade en schande ontlopen iets te kopen waarvan achteraf zou blijken dat u ermee zou zijn gefopt. Nadat u de third opinion had aanhoord, was u erop verlekkerd om het te kopen.

Opnieuw dook er echter een probleem op. Waarom hebt u in die fase van de strijd het werk bij Sotheby's Amsterdam niet aangekocht? U wilde volledige zekerheid.

Minister Bert Anciaux: U bent nu echt wel termijnen en periodes door elkaar aan het halen. Op het moment van de verkoop bij Sotheby's Amsterdam waren die geschreven garanties er niet.

De heer Erik Arckens: Ik beweer ook niets anders. U moet goed luisteren naar wat ik zeg. Af en toe bent u in gesprek met de voorzitter van de commissie. Mannen kunnen slechts twee zaken tegelijk.

De heer Kris Van Dijk: Ze kunnen maar één ding tegelijk! *(Gelach)*

De heer Erik Arckens: Mijnheer de minister, u benadrukt met klem dat er in geval van een foute aankoop geen verhaal tegen het veilinghuis mogelijk zou zijn geweest. Hiertegenover staat de mening van de Antwerpse veilingmeester Mon Bernaerts, die in De Morgen van 19 juli het volgende laat weten: "Een gerenommeerd veilinghuis als Sotheby's kan het zich niet veroorloven om een valse Brouwer voor authentiek te verkopen. Als zij het als een Brouwer verkopen, wil dat zeggen dat ze het hebben laten onderzoeken door specialisten. Bovendien ben ik er zeker van dat Sotheby's net als wij met garanties werkt: als binnen een redelijke termijn blijkt dat wij een authentiek stuk verkocht hebben dat als vals blijkt, betalen we het gewoon terug." De Morgen vervolgt: "Een dergelijke garantie blijkt bij Sotheby's inderdaad te bestaan." "Tot vijf jaar na de verkoop kan een koper zijn geld terugkrijgen als het werk niet authentiek blijkt te zijn", zo citeert De Morgen Diane Ridderikhoff van Sotheby's Amsterdam. "Maar", vervolgt deze dame "in dit geval waren we zeker van ons stuk. We hebben het verkocht als een Brouwer en niet als een werk 'toegeschreven aan Brouwer'. We hebben ons daarvoor onder meer gebaseerd op het oordeel van dé expert, Konrad Renger."

"Anciaux heeft zich hier met andere woorden een oor laten aannaaien?", gaat De Morgen verder. "Dat kun je wel stellen", antwoordt Ridderikhoff, "al moet je daar dan wel bij vertellen dat het vaker gebeurt. Vooral musea laten dikwijls de veiling links liggen om later een paar ton meer te betalen bij een galerie. Om een mij onbekende reden, vinden ze dat veiliger."

Mijnheer de minister, mijn cruciale vraag is of u door uw al te grote voorzichtigheid, die niet echt nodig bleek te zijn, niet een te hoge prijs hebt betaald. Hebt u zich inderdaad geen oor laten aannaaien? Zijn de garanties van een gereputeerde veiling als Sotheby's zomaar woorden in de wind?

Die man in Brussel heeft gezien dat het om een Brouwer ging. Brouwer signeerde zijn werken nooit. Daar is hij echter niet alleen in. Er zijn ook mensen die hun schilderijen wel signeren, maar dan wel onder een andere naam. Uiteindelijk wil dat nog niets zeggen.

Uiteraard ben ik geen kenner. Ik schilder zelf helemaal niet. Kenners zeggen me echter dat de hogekunstverkoop niet alleen in Brussel, maar overal een hermetisch gesloten kleine wereld is. Bepaalde geruchten doen meteen de ronde. Hoe komt het dat u geen eigen introducties hebt in dat wereldje? Ik heb in het verleden al gezegd dat ik volledig achter uw Topstukkendecreet sta.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Mijnheer de minister, ik wil u vooreerst danken voor uw zeer uitvoerig antwoord op mijn schriftelijke vraag. Met mijn vragen wilde ik duidelijkheid krijgen over een evolutie waarover ik op dat moment verbaasd was. Niemand kan ontkennen dat er op een korte tijd een evolutie is geweest inzake een kunstwerk dat in Brussel verhandeld werd. Dat stond wat in tegenspraak met wat u – terecht – fier op de persvoorstelling stelde. U zei dat dit kunstwerk na eeuwen terug naar Vlaanderen kwam. Mijnheer de minister, vorig jaar werd het wel in Brussel verkocht. Ik dacht dat Brussel voor u nog altijd Vlaanderen is.

Minister Bert Anciaux: Absoluut!

De heer Kris Van Dijck: Ik was daar ook van overtuigd.

Ik stelde toen toch iets vreemds vast. Het werk werd voor een veelvoud geveild bij Sotheby's, en vervolgens door u gekocht voor het dubbele van die prijs.

Mijnheer de minister, we moeten ons hier niet bezighouden met de discussie over een veilinghuis zoals Sotheby's, over de vraag wanneer een werk al dan niet authentiek is. *(Opmerkingen van de heer Erik Arckens)*

We moeten dat debat niet voeren. Als koper moet men wel steeds uitgaan van een aantal elementen. Het is een kleine wereld. Dat geldt ook voor de kenners. Ik vond het ook vreemd dat een van de kenners van München is, dat de koper van München is. Finaal is het diezelfde kenner die dan nog eens duidelijk op papier de waarde van het kunstwerk zet. Ik voeg er meteen aan toe dat ik niemand verdacht wil maken. De Duitsers, de Münchenaren hebben in deze zaak echter wel een cruciale rol gespeeld.

Mijnheer de minister, het feit dat u dergelijke belangrijke kunstwerken aankoopt, stellen we niet in vraag. Daar gaat de discussie niet over. Het is belangrijk dat die werken aangekocht kunnen worden. De werken van Brouwer bevinden zich in alle grote musea van Europa en van de wereld. Als we de kans hebben, moeten we die werken aankopen.

Ik wil ook nog even verwijzen naar een artikel in Het Laatste Nieuws. Een collega pleit ervoor om het terug

naar Oudenaarde te brengen. Ik ben van oordeel dat dit kunstwerk op zijn plaats is in het museum in Antwerpen.

Mijnheer de minister, ik heb nog één bijkomende vraag. Wie of wat bepaalt de waarde van iets? De waarde wordt natuurlijk bepaald door het bedrag dat de koper aan iets wil geven. U moet echter ook het advies krijgen van de Inspectie van Financiën. Op een bepaald moment heeft ze gesteld dat 750.000 euro voor haar geen bezwaar was. Waarop baseert de inspectie zich? Ik besef zeer goed dat het om een detailvraag gaat. In welke mate heeft de inspectie zicht op de zaak om u daarover te adviseren?

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik heb hier opnieuw een schriftelijke voorbereiding om te antwoorden op de vragen. Ik verwijs echter naar het antwoord dat ik heb gegeven op de schriftelijke vraag van de heer Kris Van Dijck.

Ik ga ervan uit dat alle details in dat antwoord zitten. Ik zal nog wel een aanvullend mondeling antwoord geven. Mijnheer Arckens, mijnheer Van Dijck, u moet het mij dus niet kwalijk nemen dat ik niet antwoord op de concrete vragen. Ik verwijs daarvoor naar mijn schriftelijk antwoord.

Als ik terugkijk op die periode, moet ik u zeggen dat ik bijzonder veel geleerd heb, en niet alleen over Adriaan Brouwer, over zijn leven, waar ik me gedeeltelijk in kan terugvinden.

De heer Erik Arckens: Hebt u ooit met stoelen geïgoid?

De heer Kris Van Dijck: Met nog veel meer! *(Gelach)*

Minister Bert Anciaux: Dat is een bijzonder gematigde samenvatting.

De heer Jo Vermeulen: Ik kan misschien een tip geven. Felix Timmermans heeft een prachtig boek geschreven over Adriaan Brouwer. Het is een aanrader voor wie zich wil informeren over het leven van Brouwer.

Minister Bert Anciaux: Ik moet u zeggen dat de verontwaardiging die u hebt ervaren op 18 juli 2008, en zoals die blijkt uit uw schriftelijke tekst, maar die ondertussen ook wat bekoeld is na de bijkomende informatie, ook bij mij meermaals is opgedoken. Ze is ondertussen bekoeld en verdwenen, omdat ik ondertussen meer details ken.

Indien ik alles wat ik nu weet vooraf had geweten, had ik zonder enige twijfel mijn fiat gegeven voor de aankoop van dit werk voor die prijs. Ik had wel gezorgd voor een heel andere communicatie. Ik zou alles

onmiddellijk van a tot z aan de pers en aan het publiek hebben meegedeeld. Ik vind dat nog altijd een onvoorstelbare fout van mezelf. Ik draag daarvoor uiteindelijk persoonlijk de verantwoordelijkheid. Op het moment dat een en ander aan de pers werd bekendgemaakt, was ik niet op de hoogte van de hele voorgeschiedenis. Ik weet niet of ik dat had kunnen zijn.

Ik herhaal dat ik hetzelfde werk zou hebben gekocht voor dezelfde prijs, maar dat ik een andere communicatie zou hebben gevoerd. Ik zou van in het begin open en eerlijk geweest zijn tegenover de bevolking.

Collega's, bij elke aankoop in het kader van het topstukkenbeleid en niet alleen in dat van het Topstukken-decreet – een beleid dat veel geld kost –, denken we maar aan Broodthaers, Brouwer, Ensor, reageert de meerderheid van de bevolking verontwaardigd over de manier waarop met hun geld wordt omgesprongen. Misschien gebeurt dat het minst als het gaat over iets heel populairs waarmee de mensen zich vereenzelvigen. Meer dan wie ook ben ik me ervan bewust hoe delicaat dat ligt en dat het noodzakelijk is goed te communiceren. Het is natuurlijk voor mezelf moordend als er op dat moment, nadat daarover gecommuniceerd is, van alles over de prijs wordt verteld. Het is dan alsof ik de grootste sjoemelaar is die men zich kan voorstellen.

Bij de best voorbereide dossiers is het sowieso al moeilijk om een positief verhaal naar voren te brengen voor de publieke opinie. Dat geldt voor eender welke aankoop. Door de feiten is dat in dit dossier nog veel moeilijker geworden.

Ik herhaal dat dit een schitterend topstuk is. Ik ben fier dat het in het collectief bezit is van de Vlaamse Gemeenschap. Want, collega's, voor mij is de verzameling van iedereen die tot die gemeenschap behoort. Ik bekijk dat ook echt zo. Dit is een kunstwerk dat in collectief bezit van de mensen gegeven wordt. Ik blijf daar dus achter staan.

Waarom is dan toch een en ander mis gelopen? Voor mij is het meer dan ooit duidelijk dat die aankopen voor mijn beste adviseurs nooit vanuit een puur economische bril bekeken kunnen worden. Het gaat hier niet om economische koopwaren, een economische handelsactiviteit, een koop-verkoop in de klassieke betekenis van het woord. Mijnheer Arckens, daar komt alles op neer. Sinds enkele jaren zijn we in dit land, maar zeker in de Vlaamse Gemeenschap, begonnen met de moeilijke oefening van het opnieuw actief aankopen van kunstwerken. Ergens anders gebeurt dat niet. Daar leren we zelf nog een en ander uit.

In uw geschreven tekst stelt u dat ik werk met talrijke attachés. In dat verband moet ik u terechtwijzen. Specifiek voor erfgoed heb ik één attaché.

De heer Erik Arckens: Hebt u geen 'spionnen'?

Minister Bert Anciaux: Ik ben nog niet klaar met mijn uitleg. U had het over attachés.

Ik heb een administratie, die op een schitterende wijze mee vorm geeft aan het erfgoedbeleid. Ik meen dat. Ik ben fier op die administratie. Buiten de administratie hebben we een netwerk van mensen, die zonder enige twijfel introducties hebben in dat relatief gesloten wereldje van kunstaankopen. Daarom zijn het nog geen economische adviseurs. Het zijn kunstadviseurs, die heel die handel bekijken vanuit een absolute bekommernis om geen fouten te maken. Ze willen het imago van de Vlaamse Gemeenschap, van de administratie, van de weinig echte kunstenaars of kenners op het terrein niet in gevaar brengen.

Bijgevolg maakt een zakelijke, financiële waarborg van vijf jaar om het geld terug te krijgen van een veilinghuis geen enkele indruk op die deskundigen. Ze zeggen dat ze zelf zeker willen zijn, dat het niet volstaat dat iemand anders zeker is. Als ze de bevoegde minister advies willen geven binnen het bestaande wettelijk kader, dan moeten ze zeker zijn dat het een kunstwerk is. Anders zetten ze de bevoegde minister ertoe aan iets te doen waarvoor hij niet bevoegd is. Als men het dan louter economisch en financieel bekijkt, dan vinden ze dat een blamage voor hun kennis, hun kunde en de degelijkheid van het erfgoed- en topstukkenbeleid van de Vlaamse Gemeenschap. Daar draait alles om.

Is er een te grote voorzichtigheid geweest bij de kunstwereld? Neen. Vanuit een economische realiteit bekeken is dat wel zo, denk ik. We kunnen het ons echter niet veroorloven een fout te maken. De overheid is geen privéspeler. Daarom is het soms interessanter dat de overheid misschien ook wel initiatieven neemt met betrekking tot de banken. Men zou zo niet hebben gespeculeerd, zoals dat in de zo geroemde bankwereld wel eens gebeurt. Daar ga ik van uit.

Mijnheer Arckens, mijnheer Van Dijck, de Inspectie van Financiën baseert zich op de dossiers en op de vergelijking binnen het dossier. Daarin worden financiële adviezen gevraagd aan kenners in de sector. Zij zeggen of een prijs goed is of niet. Dat is dus gebaseerd op de dossiers die we zelf overmaken aan de Inspectie van Financiën, die controleert of dat deel van het verhaal voldoende gedekt is. Dat is haar rol. Die mensen begeven zich zelf niet op het terrein. Ze kijken of er voldoende expertise in het dossier wordt aangebracht om die prijs te verantwoorden.

Ik blijf erbij: mochten we alles vanaf het begin hebben gezegd en bekendgemaakt, en niet in schijfjes, dan zou er nog wel verontwaardiging zijn geweest over de grootte van de som, maar dan zouden er toch ook heel

wat mensen meer hebben gekeken naar de schoonheid en de kracht van dit werk. Nu hebben mensen gekeken en alleen maar dollars en euro's voor ogen gehad. Ik neem echter een groot deel van de schuld op mij. Ik weet niet of ik verder nog veel kan zeggen.

Mijnheer Arckens, de derde deskundige waarover u het had, is een van onze medewerkers. Dat is Nico Van Hout.

De heer Erik Arckens: Neen, de derde expert is professor in de kunstgeschiedenis.

Minister Bert Anciaux: Dat is onze tweede expert.

De heer Erik Arckens: Vanaf waar begint u te tellen?

Minister Bert Anciaux: Dat is toch onze onafhankelijke tweede expert? De heer Van Hout is onze medewerker.

De heer Erik Arckens: Maar in uw antwoord hebt u het over een third opinion.

Minister Bert Anciaux: Voor alle duidelijkheid: de twee externe experts die ik eis, zijn de heer Renger en mevrouw Van der Stighelen.

Ik hoop dat ik daarmee de zaak heb opgehelderd.

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Ik ben blij dat de minister zich geen oor heeft laten aannaaien. Dat is nu heel duidelijk geworden. Ik zal een motie indienen wat deze materie betreft.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik kondig in ieder geval ook aan een motie te zullen indienen vanwege de meerderheid.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Ik kondig aan een motie te zullen indienen.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer Arckens, door de heer Caron, door de heer Van Dijck en door de heer Vermeulen werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Peumans tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over het Beeldenproject van de provincie Limburg

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister, collega's, op 24 januari 2008 heb ik u ondervraagd over het Beeldenproject. U hebt me toen gevraagd nog wat geduld te oefenen. Dat staat op bladzijde 8 van het verslag. U zei toen ook dat dit alles moet samenkomen in een subsidiedossier in het kader van het Fonds Culturele Infrastructuur. Het dossier zou door de provincie worden klaargemaakt en nog dit jaar bij u worden ingediend.

Er is al veel verteld, vooral in de lokale pers, het Belang van Limburg en TVL. Het idee was al eerder gelanceerd, maar een zachte dood gestorven. In 2005 was er het idee van gedeputeerde voor Cultuur, de heer Claessens die werd vervangen door gedeputeerde Van Baelen. U kent de voorgeschiedenis.

Intussen zijn we acht maanden verder. Ik vraag me af hoe het nu zit met dat dossier. Ik ben gestopt met mails te sturen naar de heer Jan Debbaut die nooit de moeite heeft gedaan om te antwoorden. Ik bleef dan ook op mijn honger en wend me nu tot de minister die de kredieten beheert.

Mijnheer de minister, u zei toen ook dat u al mijn concrete vragen zou kunnen beantwoorden zodra u het dossier in uw bezit zou hebben. Ik veronderstel dat u dat dossier intussen hebt gekregen.

Ik ben ook nagegaan wat er in de beleidsverklaring van de heer Van Baelen staat. Daarin staat dat in 2008 eindelijk de knoop zal worden doorgesneden. Ik citeer: "In het voorjaar van 2008 wordt het plan voor Limburg gepresenteerd. In 2009 worden de eerste creaties geproduceerd."

Mijnheer de minister, uit uw antwoord van januari onthield ik nog twee andere zaken. De koppeling van het Beeldenproject met het Limburgse fietsroutenetwerk blijft behouden. Daarbij blijft men gaan voor kunst in de open ruimte gespreid over diverse Limburgse locaties langsheen deze routes.

Daarnaast was er nog een financieel probleem omdat het reglement voor subsidiëring van culturele infrastructuur met bovenlokaal belang van 16 maart 2001, punt 1.2, eist dat, naast de Vlaamse infrastructuursubsidie, andere overheden het project ook subsidiëren met een subsidie die in totaal minimaal 40 percent bedraagt van de subsidie die wordt toegekend door de Vlaamse Gemeenschap. Aangezien in dit geval de Vlaamse

infrastructuursubsidie vier miljoen euro bedraagt, moeten de andere overheden dus nog 1,6 miljoen euro financieel of in natura bijdragen. De provincie Limburg voorzag begin januari echter maar in 1,25 miljoen euro waardoor er nog een tekort was van 350.000 euro. Maar misschien kan dit vrij snel worden opgelost. Intussen zijn we ettelijke maanden verder. Ik hoop dat u ondertussen meer hebt vernomen over de verdere evolutie van dit project, want op publiek niveau was het zeer stil.

Ik herhaal dan ook de meeste van mijn concrete vragen van januari, in de hoop en verwachting dat u ze nu wel kunt beantwoorden.

Mijnheer de minister, hebt u intussen het gevraagde, verwachte en aangekondigde concreet projectsubsidiedossier in kader van het reglement voor subsidiëring van culturele infrastructuur met bovenlokaal belang van 16 maart 2001 ontvangen? Zo neen, rijst er dan geen probleem met de subsidiëring van dit project, zeker voor wat 2008 betreft? U kunt die vastleggingen alleen doen op basis van een ingediend dossier.

Wat is de concrete inhoud van het project van de provincie dat vanaf dit jaar door de Vlaamse overheid wordt gesubsidieerd? Bestaat hierover nu al duidelijkheid? Werd het oorspronkelijke concept – beeldende kunst langs het fietsroutenetwerk, toch goed voor 700.000 à 800.000 fietsers per jaar en andere toeristische trekpleisters – behouden? Is de aangekondigde overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Limburg intussen al gesloten? Zo ja, wat staat daar dan in, en kan ik er een kopie van krijgen? Zo neen, waarom niet? Wanneer zal deze overeenkomst dan gesloten worden? Is dat geen voorafgaande voorwaarde om tot subsidiëring te kunnen overgaan?

Wordt dit project extern strategisch begeleid en zo ja, door wie en voor welk bedrag?

Oorspronkelijk was voorzien in een provinciale subsidie van 1,25 miljoen euro, gespreid over vijf jaar, te beginnen van 2006, met elk jaar 250.000 euro. Volgens het reglement voor subsidiëring van culturele infrastructuur met bovenlokaal belang van 16 maart 2001 was er dus nog 350.000 euro tekort. Hoe wordt dat probleem opgelost? Zo neen, rijst er dan geen probleem met de subsidiëring van dit project, zeker voor wat 2008 betreft?

Hebt u al zicht of en in welke mate de lokale besturen bij dit project betrokken zijn of nog betrokken zullen worden? Er lopen door mijn gemeente heel wat fietsroutes. U hebt benadrukt dat de betrokkenheid van de lokale besturen heel belangrijk is.

Intussen werd ook de Groenmetropool geopend. Dat is een Interregproject van de Euregio Maas-Rijn rond het industriële mijnverleden van deze regio, met twee

fietsroutes die doorheen Belgisch- en Nederlands-Limburg en de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen lopen. Het lijkt een opportuniteit om het voorziene Beeldenproject hieraan te koppelen en eventueel zelfs grensoverschrijdend verder uit te bouwen. Zijn er plannen in die richting? Zo neen, wilt u dit zelf voorstellen en initiatieven nemen, ook grensoverschrijdend?

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Mijnheer Peumans, u merkt terecht op dat het een beetje stil bleef rond het belangrijke Beeldenproject in Limburg. De Vlaamse Gemeenschap stelde hiervoor in haar meerjarenbegroting van het Fonds Culturele Infrastructuur, het FoCI, een investeringssubsidie van 4 miljoen euro ter beschikking, waarvan een eerste schijf van 500.000 euro in 2008 wordt vastgelegd.

Deze rust is schijnbaar, want achter de schermen zat men allesbehalve stil. Er is ondertussen al heel wat noodzakelijk voorbereidend werk verricht. Laat me toe, zoals u terecht vraagt, eerst wat dieper in te gaan op de concrete inhoud van het project.

Op 19 september 2006 werd het startschot gegeven voor dit Limburgs project rond kunst in de openbare ruimte, waarbij de vermaarde curator Jan Debbaut opdracht kreeg tot het ‘initieren, ontwikkelen en presenteren van het Beeldenproject Limburg’.

Het Beeldenproject Limburg is een stevig onderbouwd project. Het stelt zich als doel om een boeiende constellatie duurzame kunstwerken te verwezenlijken, met daarbij een sterke lokale verankering, gespreid in de provincie. Ik durf dit zonder meer als een ambitieus en vernieuwend project bestempelen, onder andere omdat het zich afspeelt op het scherpe maar boeiende snijvlak van kunst, architectuur, stedenbouw en ruimtelijke ordening.

Tijdens de voorbereidingsfase werd een nationaal en internationaal onderzoek afgerond. Dit onderzoek bracht gelijkaardige en vergelijkbare projecten inzake kunst in de openbare ruimte in kaart en schatte die naar waarde. Deze fase sloot af met een internationaal symposium in oktober 2007. De reflectieteksten die het resultaat vormden van dit congres, en waaruit conclusies getrokken werden voor het Limburgse project, werden ondertussen in boekvorm gepubliceerd.

Daarnaast werd regionaal onderzoek verricht dat het artistieke potentieel van de provincie blootlegde, en naging welke fysiekgeografische en sociaalpolitieke fenomenen in Limburg een interessante voedingsbodem konden zijn voor dit artistieke project.

De provincie Limburg heeft veel meer dan één gezicht, en uit het voorbereidend vergelijkend onderzoek bleek

de noodzaak om de kunstwerken in zogenaamde clusters te ordenen. Dit groeperen in clusters zorgt ervoor dat de werken naar elkaar verwijzen en ook samen in relatie komen tot de omgeving. Juist daardoor wordt het project op specifieke plekken zichtbaar en voelbaar.

Er werden tot nu toe vier clusters bestudeerd: de as Has-selt-Genk, het Maasland, Haspengouw en de Kanalen-route. De vier clusters brengen duidelijk hun eigen verhaal, dat aansluit bij de verschillende gezichten van de provincie. Deze clusters kunnen voor het kunstproject elk hun eigen programma, regie, logica en dynamiek hebben.

De vier clusters zullen niet gelijktijdig tot ontwikkeling komen. In een eerste fase, gedurende de volgende twee jaar, zal één cluster volledig worden uitgewerkt. In een volgende fase krijgen de andere clusters stapsgewijs vorm, waarbij de ervaring en knowhow die zijn opgebouwd uit de eerste fase kunnen worden aangewend voor eventuele bijsturingen aan de planning en de budgetten.

Een artistiek project met deze ambitie kan soms gevoelig liggen en de nodige weerstand oproepen. Daarom is het nodig dat het project wordt gedragen door een aantal belangrijke actoren uit de regio en de sector. Voor de inhoudelijke opvolging wordt daarom nog deze herfst een reflectiegroep samengesteld, waarschijnlijk onder voorzitterschap van Jan Debbaut. Deze reflectiegroep zal voor elke cluster een curator zoeken die een longlist van kunstenaars zal voorstellen. Aan de geselecteerde kunstenaars zal worden gevraagd om samen met het team te zoeken naar lokale productiemogelijkheden, samenwerkingsverbanden met de lokale besturen, sociaal-culturele verenigingen en de bedrijfswereld. De gerealiseerde projecten worden daarna op een feestelijk moment gecommuniceerd aan het publiek. De vele spelers in het spel zorgen ervoor dat het debat en de participatie cruciaal zijn voor het slagen van dit artistiek project.

Het Beeldenproject Limburg is niet één productie, maar een reeks van coproducties. Binnen de wirwar van actoren moet één organisatie de trekker zijn tussen mogelijke partners en een bemiddelende rol spelen. Door zijn ervaring op het vlak van beeldende kunst en vormgeving werd gekozen voor Kunstencentrum Z33 – de grootste Limburgse speler in deze sector – als spilorganisatie in dit project.

Voor de verdere realisatie van het project stelden de organisatoren voor om binnen het Limburgse provinciebestuur een Intern Verzelfstandigd Agentschap op te richten onder leiding van Kunstencentrum Z33. De oprichting van deze IVA onder de naam 'IVA Beeldenproject' staat op de eerstvolgende provincieraad geagendeerd. Vanaf het moment dat het IVA operationeel is, kan een overeenkomst worden gesloten met de Vlaamse Gemeenschap.

U merkt dat het project op korte termijn zeer concreet vorm zal krijgen. Ik wil hierbij nog opmerken dat, op basis van het uitgebreide regionale onderzoek uit de voorbereidingsfase, besloten werd dat het project geen 'beeldende kunst langs het fietsroutenetwerk' zal worden, zoals in de media werd gecommuniceerd. Het fietsroutenetwerk mag dan wel interessante mogelijkheden bieden en zelfs een belangrijke factor zijn, het zal niet de drager worden van het project. Door de keuze voor vier omgevingsclusters, waar het beeldenproject gerealiseerd zal worden, gaat het projectteam ervan uit dat de zichtbaarheid en impact van het project beduidend groter kan worden.

Daarenboven ben ik formeel dat dit Beeldenproject Limburg niet in de eerste plaats als een 'toeristisch project' is bedoeld. Hoewel het vanzelfsprekend verbindingen zal aangaan met toeristische initiatieven, blijven we ervan overtuigd dat dit project in de eerste plaats een cultureel en artistiek project moet blijven.

U stelde me ook de vraag of ik het Beeldenproject wens te koppelen aan het interregioproject 'Groenmetropool' van de Euregio Maas-Rijn en of ik het project eventueel zelfs grensoverschrijdend zou willen uitbouwen.

Ik heb u daarnet toegelicht hoe de verschillende clusters gezamenlijk het beeldenproject dragen. Eén van de geplande clusters is de cluster Maasland. Het is een ruime cluster, die het mijnernfgoed combineert met het Nationaal Park Hoge Kempen en de Maasvallei en die gedeeltelijk overlapt met de Groenmetropool. Het is zeker niet uitgesloten dat het Beeldenproject hier wordt gekoppeld aan de Groenmetropool, maar we bevinden ons in een te vroeg stadium om daar nu uitspraken over te doen.

De clusters zijn tot nu toe ontwikkeld op macroschaal. In een volgende fase zal elke cluster met een vergrootglas worden bestudeerd, om zo het gebied en de potenties ervan voor dit Beeldenproject, gedetailleerd in kaart te brengen.

Wat de begroting en het financiële onderdeel betreft, kan ik meedelen dat het totale project op dit moment wordt geraamd op 5.600.000 euro. In verhouding tot de toegekende 4 miljoen euro van de Vlaamse Gemeenschap wordt dus 40 percent of 1.600.000 euro bijkomend in het project ingebracht. Voorlopig is de provincie Limburg de enige andere overheid die middelen heeft begroot voor dit project. Tijdens de uitvoeringsfase van het project zal worden gezocht bij lokale overheden, privé-investeerders, stichtingen en bedrijven om bijkomende middelen te genereren. Het streefdoel is te komen tot verhouding waarin de helft gedragen wordt door de Vlaamse Gemeenschap.

Ik wil ook nog meegeven dat voor de reflectiegroep en de inhoudelijke begeleiding in de projectbegroting een

bedrag van 100.000 euro is vrijgemaakt, gespreid over een periode van vier jaar. De strategische begeleiding zal gebeuren door het provinciale IVA Beeldenproject, met aan het hoofd de leiding van het Kunstencentrum Z33.

Ten slotte heb ook ik vastgesteld dat er enige vertraging zit op de afwerking van het definitieve projectsubsidiedossier. Er werd wel een voorlopig dossier ingediend. Het provinciebestuur Limburg ging ervan uit dat het FoCI enkel productiekosten zou kunnen subsidiëren en geen ontwerpkosten. Bij architectuurprojecten gaat doorgaans 90 percent van de bouwkost naar de productie, en ongeveer 10 percent naar de ontwerpkosten, maar voor kunstprojecten ligt deze verhouding helemaal anders.

Daarom veronderstelde de provincie Limburg dat een deel van de middelen moest worden gerealloceerd buiten het FoCI om via die omweg in het project te belanden. Dit misverstand is ondertussen uitgeklaard. Dit betekent dat nog deze maand het volledige vastleggingdossier bij FoCI wordt ingediend, zodat na een advies van de Inspectie van Financiën, de eerste schijf van 500.000 euro kan worden vastgelegd.

De organisatoren hebben mij formeel beloofd dat de officiële start van dit Limburgproject zal worden gegeven in Haspengouw in de vroege lente van 2009, samen met de heropening van het Gallo-Romeins Museum. Het wordt een groots feest, en in de wandelgangen circuleren al namen van kunstenaars zoals de Nederlander Florentijn Hofman en zelfs het fameuze Royal de Luxe. Ik kijk met spanning uit naar de start van dit mooie beeldenproject en hoop op afdoende wijze te hebben geantwoord op al uw vragen.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister, dit antwoord roept automatisch een aantal nieuwe vragen op. Op basis van mijn inzagerecht zou ik het dossier graag eens inkijken. U stelt dat het een voorlopig dossier is, maar ik weet niet of u in een voorlopig dossier een vastlegging kunt doen.

Minister Bert Anciaux: Neen. Voor alle duidelijkheid: er moet voor het einde van deze maand een volledig dossier binnen zijn.

De heer Jan Peumans: Is dat een absolute voorwaarde om het project verder te laten gaan? Indertijd werd me gezegd dat ik een beetje geduld moest hebben. De begrippen 'een klein beetje' en 'volgende maand' zijn natuurlijk rekbaar. In januari zegt u: "Dat is vanzelfsprekend, alles moet dit jaar gebeuren en liefst tijdens de komende maanden". U zei wel 'liefst'. *(Opmerkingen van minister Bert Anciaux)*

Ja, inderdaad, dit jaar is nog niet voorbij.

Ik blijf toch een beetje op mijn honger. Ik geef toe dat ik weinig afweet van kunst en cultuur. Ik beleef cultuur op mijn eigen manier. Ik vind het toch wel formidabel dat we na een jaar tot de conclusie gekomen zijn dat er vier assen zijn. Dat is bijna heel Limburg. De as Hasselt-Genk kennen we al jaren. Nu zijn ook de as Maaland, de as Haspengouw en de Kanalenroute uitgevonden. We hebben schitterende kanalen. Als de Kempense kanalen niet worden verbreed, zijn dat schitterende kanalen, want men kan er schitterend langs wandelen en fietsen.

Nu hoor ik plots zeggen dat het concept van het fietsroutenetwerk wordt losgelaten. Dat zal wel uit het brein van grote kenners komen. Dat klinkt heel goed natuurlijk. Als we hier een volgende vraag over stellen, zal men natuurlijk zeggen dat we ze nader zullen bestuderen op microniveau.

Minister Bert Anciaux: Neen, ik heb al gezegd dat we het nu op microniveau uitwerken.

De heer Jan Peumans: In het dossier dat men zal aanvragen?

Minister Bert Anciaux: Dat denk ik nog niet.

De heer Jan Peumans: Dat denkt u nog niet, maar wat is het dan? De cluster benoemen is heel leuk en aardig. Men is er al lang, al sinds 2006, mee bezig.

Minister Bert Anciaux: We hebben gezegd dat we beginnen met een cluster. Ik probeer het even duidelijker te maken in de mate dat dat mogelijk is, want het dossier is nog niet binnen. Tussen ons gezegd en gezwogen, ook ik zit op mijn honger, ook ik vind dat het lang duurt. Strikt genomen, kan er worden vastgelegd tot op het einde van het jaar. Als er geen dossier binnen is voor het einde van het jaar, dan is die 500.000 euro verloren voor Limburg, laat ook dat duidelijk zijn, want dan kan ik het niet vastleggen. Het dossier dat ingediend wordt, moet voldoende concreet zijn om 500.000 euro te kunnen vastleggen. Zoals gezegd, starten we met één cluster, namelijk Haspengouw.

De heer Jan Peumans: Ja, Haspengouw, en het wordt gekoppeld aan het Gallo-Romeins Museum dat dit jaar opengaat. Het is dan nog maar de vraag wat er nu juist zal gebeuren. U vertelt nu eigenlijk een heel abstract verhaal, en dat is niet uw gewoonte.

We zullen een goede analyse maken van uw antwoord. Ik hoor nu dat er een IVA Beeldenproject zal worden opgericht. Ik weet niet wat daar het voordeel van is. Blijkbaar kan men dan gemakkelijk werken met externen, met sponsors en dergelijke.

Ik blijf bij mijn standpunt. Eerst heeft de heer Sleyen van de bestendige deputatie, bevoegd voor toerisme,

het verklaard. Daarna heeft de heer Jos Claessens het overgenomen, heel waarschijnlijk in de vorm van naperij. Daarna heeft ook Stevaert het nog eens duidelijk gezegd. Het beeld in Limburg is er. Ik spreek me er niet over uit of het goed of slecht is, maar een aantal 'vooraanstaande' Limburgse politici heeft hetzelfde verklaard: het wordt het fietsroutenetwerk, dat is voor de gewone man het meest tastbare en zichtbare.

Nu komt men dus met een totaal andere theorie, een selectie van kunstenaars en dergelijke. Voor mij blijft dit een abstract gegeven. Er wordt veel aan aankondigingspolitiek gedaan, niet door u mijnheer de minister, begrijpt u me niet verkeerd. Vroeger hadden sommige Limburgers het in de aankondigingspolitiek over een 'sterk merk', maar nu merk ik dat het tegenovergestelde gebeurt. Ik vind dat heel spijtig. Ik zal uw antwoorden nog eens goed analyseren en ik zal het dossier dat bij uw administratie werd ingediend, gaan inkijken.

Minister Bert Anciaux: U bent van harte welkom.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
